

Pest-spieghel

Zacharias Heyns

bron

Zacharias Heyns, *Pest-spieghel*. Zacharias Heyns, Amsterdam 1602

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/heyn003pest01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Lier-dicht tot Z. Heyns.

VVanneermen siet, ô vrient, uvve gedichten
Hoe sy de mensch' al spelend' onderrichten,
Sijn prysens vveerd': devvyle dat sy stichten
En 'ther't' verlichten.
Insonderheyt dit spel 'tvvelck in dees' tyden
(Nu ons de Pest, bevecht aen alle syden)
Ons leert met vreucht Gods straffe vvillich lyden
Ia met verblyden.
Daeromme vvilt voortaan u vorder spoeyen
En varen voort, laet u voornemen groeyen
Op dat uvv' Pen haer meer en meer mach moeyen.
In const' te vloeyen.
So sult ghy lof in eeuvvicheyt vervverven
En uvven naem d'onsterffelicheyt derven
Vvant elck een van uvv' goedren sal beerven
Als ghy sult sterven.

A. Smyters.

Eervvaerdige, Constlievende, mitsgaders Redenrijcke Mannen, soo Hoofden, Liefhebbers als Personagien die't Lavender uyt Levender jonsten ter eeren Rethorices onderhouden.

ALsoo dit speelken te deser tyden nut om spelen, tot verquickinge der benauder herten, voorghenomen ende vol-eijnd was, ende dat ic de sake dieper insiende, bevant dat het selve ghespeelt, niet soo veel nuts doen en soude alst wel soo't ghedruct werde, mits het spelen alleenlick van sommige ghesonde gesien, ende in dese gevaerlicke tyden niet so aengenaem bevonden soude worden, daer't gedruete spel den benauden mede voorgelesen, d'een so wel als d'ander stichten ende verheugen mochte: So heeft my best ghedocht dat ick't letterlick int licht brochte, toe-eygenende en vereerende V.E. die men als Hoofden ende Lief-hebbers der Camer uyt levender jonsten, om 'tselve t'aenschouwen ende t'aenhooren, aldereerst ontboden soude hebben, mitsgaders V.L. ghy Personagien, die om te spelen u lichamen ten thoon gestelt soudet hebben, niet twyfelende oft ten sal dancklick aenghenomen ende teghens den berispers ghenoechsaem beschermt worden, tot dat de ghelegenthey yet

Aijv

beters t'uwcr eeren aenden dach brenghe. De Heere der Heeren wil V.E.daer en tusschen van de fennighe stralen der vuyriger Pesten bewaren, ende een langh leven gunnen.

V.E. Dienaer

Zacharias Heyns.

Personagien vant spel.

Menich slechtaert.

Goet ondervvijs.

Sondich bedrijf.

Verkeerde meyningh.

Goed aert.

Ootmoet.

Schriituren troost.

VVolfs aert.

'Thert vol vreesen.

Onverduldicheydt.

Magdalena.

Voorreden.

Menich slechtaert. Goet onderwijs.

Wel wat is dit? ick sien men sal hier weder spelen,
En sal den Heeren dit ten lesten niet vervelen:
Daer nu soo menich mensch soo swaren smerte proeft?
Jae meest de gantsche stadt so heftich is bedroeft
D'een om dat hy zijn vriendt siet door de Pest bederven
En d'ander om dat hy zijn eygen vrou siet sterven,
Sijn vrou zijn kindren me, o veel te harden slach
Om sulcke speelgeraes te brengchen voor den dach:
Wat dit bedieden mach en can ick niet versinnen.

Goet onderwijs.

Ick sie hier Menich slechtaert die sich ontstelt van binnen,
En seer becommert is om dat de const noch leeft,
Ja dat Rethorica sich op't Thoneel begheeft,
Dewijl nu menich mensch door siect' is in groot lyden,
Daer sich doch niemandt in en hoorde te verblyden:
Maer hem is noch den gront van't spelen onbekendt,
Midts dat hy savonts laet te loopen is ghewendt
Om't sotten spel te sien gelijkmen speelt ter feesten.

Menich slechtaert.

Ick wilde weten wel waerom doch dese gheesten,
Alsulcken stout bedrijf in desen tijt bestaen.
Holla daer comt soo't schijnt een deg'lick man gegaen
Dien sal ick't vragen af: Wat salmen hier bedryven?

Goet onderwijs.

Y slechtaert lieve man laet doch sulck vragen blyven,
Ghy siet wel dat men hier om spelen is ghereedt,

Menich slechtaert.

Spelen? ic speeld' wel me waer ic daer toe gecleedt
Men hoort in dese tijdt doch 'selfd' niet toe te laten.

Goet onderwijs.

Aijv

Nu hoortmen aldermeest alsulcx dick aen te vaten,
Door sware Pestendoch, ghelijckmen lesen mach,
Wert 'tspelen eerst ghebracht te Romen aenden dach
Op dat 'tbeswaerde volc hun herten mocht verlusten,
Te voor bedroeft, gestelt om in het graf te rusten:
Doch dat het Christlick zy te spelen 'tgeen ontsticht
Al wiert oock menich hert daer dicwils door verlicht
En staen ick wel niet toe, tis beter sulcx te staken,
Maer spelen 'tgeen den mensch de sinnen can vermaken
Daer neven leeren hoe hy God behaghen moet
Segghe ick te wesen nu en 'tallen tyden goet:
Dus staet, hoort ende siet eer ghy begint te spreken.

Menich slechtaert.

Aent hooren en salt my noch ooc aent sien ontbreken
Maer staen, ick ben te moe, dies ick my neder stel.

Goet onderwijs.

Hola, een weynich noch u hout als een ghesel,
Het mutsken inde handt moet sedich zijn ghenomen,
Soo lang men groet die hier om hooren zijn gecomen:
 Waerde Heeren wijs int ramen
 Schoutet, Burghemeesters me
 Schepens die recht naert betamen
 'Tkyven flist en sticht den vre,
 Sessendertich deser Ste
 En al die om hooren quamen,
 God de Heer die voor ons stre
 V 'tlang leven gun te samen.

Menich slechtaert.

Amen.

Goet onderwijs.

Datmen swyght bidden wy,
Oft ten minsten het luy spreken
En het tongheraes wat my,
Tot dat 'tspel gansch is deurkeken:

Aiijr

Soo dan 'tselvd' yet mach ontbreken
bidden me dat elck ons vry
Voor de strenghe Momi streken
Die den Gheest brengt inde ly,

Menich slechtaert.

Dit soo zy.

1. Handeling.

1. Wtcomen.

Sondich bedrijf. Verkeerden meyninghe.

Sondich bedrijf.

Tis tijt Nichtken tis tijt

Verkeerde meyninghe.

Hou sondich bedrijf,
Waer ist dat ghy zijt?

Sondich bedrijf.

Tis tijt Nichtken tis tijt.

Verkeerde meyninghe.

Comt dan int krijt,
Eer ick achter blijf.

Sondich bedrijf.

Tis tijt Nichtken tis tijt.

Verkeerde meyninghe.

Hou sondich bedrijf
Sal ick als u Wijf // te voorschijn treden?

Sondich bedrijf.

Alleen met u ben ick nu te vreden
Ghebruyckt slechts reden //ghelijckt u toestaet,
Ghy sult my bevinden als een trouwen maet
Ick hoeve uwen raet // ghy en meucht my niet ontvlieden.

Verkeerde meyninghe.

Moet ick dan mede onder de lieden,
Wat hevet te bedieden // wat hebt ghy gherockt?

Sondich bedrijf.

Aiiijv

Ick hebbe alhier sulcken pappe ghecockt,
En 'tvuyr ghestockt // door myne sonden,
Dat de menschen door dese mijn loose vonden
Met der Pesten wonden worden ghestraft:
En soo ghy nu mede den nut wel schaft,
Dat u tonghe me blaft // sonder lang beyen
Soo sullen wy den meestendeel verleyen,
Doen weenen en schreyen // int helle // gat.

Verkeerde meyninghe.

Dat sey den Necker sittend' in de celle // prat:
Maer eer ick melle // bat // soo moet ick segghen
Dat ghy mijn hulpe wel meucht weerlegghen,
Ja cont ghenoech dregghen // alleen door u bedrijf,
Ghy hebter soo menich ghebrocht om't lijf,
G'en verschoont man noch wijf // 'tis u even naer.

Sondich bedrijf.

Sonder u nochtans en doogh ick niet een haer,
Dat seg ick voorwaer // dus wilt sulcx staken.

Verkeerde meyninghe.

Deet ghy dan niet alleen om den hals gheraken
Door des Pests ghenaken // in Davids Legher veldt
By tseventich duyst mannen te voren gheteldt,
Ist niet door u gheweldt, door de sond' alleen?

Sondich bedrijf.

Hier in waert ghy Nicht al veel te ghemeen:
Want hy hem te been // door u heeft begheven,
Meynende soo hem volcx ghenoech was overbleven,
Werdt zijn vyandt verdreven, door zyne macht
En heeft alsoo weynich op God gheacht,
Dit heeft hem ghebracht // in swaer ellenden.
En deet ghy oock niet den eersten man sich wenden
Om't gebodt te schenden // d'welck hem de Heere gaf?
Ghy waert voor al een stercken staf,
Die hem nae't graf, des doodts gheleyde:

Avr

Want hy meynde, ghelijckt Serpent hem seyde
Dat hy sich bereyde // als hy s'booms vrucht at,
Op dat hy in den staet als God selve sat,
Dit was soo ick schat // al u bedryven // quaet.

Verkeerde meyninghe.

Nu her de handt, k'en wil niet kyven // maet,
Can mynen styven // raet // u yet helpen // man
Sal sien oft ick den kommer stelpen // can,
Heft op u schelpen // dan // ontdeckt den gront.

Sondich bedrijf.

Ick hebt alhier in stadt ghemaect soo bont
Alst elck is cont // in alle saken,
Datmen nu de verdiende straf mach smaken
Door't fenynich blaken // vande vuyrighe Pest:
Niet aen een oort alleen, maer in alle ghewest,
Ja meyn al de rest // salder noch me deur // gaen.
Nu sterfter wel een deel, maer ick hebber keur // aen,
Want sommige en willen haer tot sterven niet begeven
Wtsinnich sonder hoop om't quaet van hun bedreven,
Schudden en beven // haer hoop alleenlick staet
Op den Doctoren, oft des Pestmeesters raet
Soo dat sy de baet // alleenlijck by hun soecken,
Wenschende haer dickwils in andere hoecken
De locht schier vervloecken // sonder yet meer,
Niet merckende dat de straf comt vanden Heer
Sy nemen den keer // om na den stock te byten
Niet achtende op hem die daer mede comt smyten:
K'en wilt hun niet verwyten // tis volck na mijnen sin.
Doch andere reekenen al voor ghewin,
Soo sy meer oft min om haer sonden lyden,
Het schijnt dat sy haer in de smert verblyden,
Om haer ziel te vryden // ontfanghende met lust
t'Gheen de Heer haer seynt, wat batet ghesust
Sy zijn gherust // want sy vrolijck sterven.

Avv

Siet dese (kont ghy) moet ghy helpen bederven
Ja moeten menich werven // dewijl de sinnen onvast // zijn
Door u verkeerde meyning dapper aenghetast // zijn,
Als met u Philosophie daer ghy zijt in ervaren,
Op dat wyer meer by d'onse mogen garen
Dies wilt u by my paren // en neemt den last // aen.

Verkeerde meyninghe.

Sal ick nu niet met een frayen gast // gaen?
Had hy den bast // aen //hy sou bet proncken.

Sondich bedrijf.

Ba vrou vuyle, hoe? zijt ghy droncken?
Ick gaen u beloncken // oft ghy mijn bruyt // waert
Dus wil ick dat ghy u tonghe luyt // spaert,
En volghen den aert // daert u mach vromen.

Verkeerde meyninghe.

Swijcht doch: ick sien daer Goet aert comen,
Comt treedt met my hier aen den kant.

1. Handeling.

2. Verschoning.

Goed aert.

Hoe heeft 'tbegeeren quaedt des menschen hert vermant,
Daer ons de Heer met Pest so mercklick wil castyden
De meestendeel en soeckt zijn siel noch niet te vryden
Maer wel door eyghen baet tot schaed' zijns naesten tracht,
Om voeren met gheweldt des lichaems ydel pracht.
Het is al even eens als yder can bekinnen
Dat zy 'tvergancklick goet vergaren, hoe zijt winnen
'Tzy met onechte maet, oft woecker tot profijt
Men merct niet dat sulc winst tot meer verlies gedijt,
Doch wie zijn sinnen heeft, behoort wel t'overleggen,
Dat ons de lieve God dees straffe comt oplegghen

Avir

Om onse sonden wil, mits dat het lichaem kiest
De goed'ren waer door dat de siel het haer verliest.
Men denckt niet dat de mensch heeft drierhande goeden
Van welck men schuldich is het best altijd te hoeden,
Der sielen goeden zijn onnoselheydt en deucht
De goetheyt en al 'tgheen daer God *hen* in verheucht,
Des lichaems goeden zijn de stercheydt vande leden,
Ghesontheyt en al 'tgheen het lichaem stelt in vreden,
Tot s'lijfs behoefte zijn den rijckdom, gunst en macht
Waer onder int gemeen ons arme siel versmacht.
Nu is de siel nochtans voor d'waerdichst' ons gegeven
Die suyerlic bewaert met vreucht doet eeuwich *leven*
Daer d'aertsche leven doch vol druck is en soo cort
Dat dick de mensche sterft eer hy gheboren wort.
Waerom soo willen wy tot garen ons dan wennen,
Ja der natueren Wet soo heftich me berennen
Als wy een ander doen 'tselfd' doch sal als slijc vergaen.
Dies is 'tvergancklick gansch voor 'tminste goedt te achten,
Thesmet seer lichtelic, *men* moet sich daer van wachten,
Ghesontheyt beter is dan have, goedt of gheldt
Wort by den Wysen oock in meerder staet ghesteldt.
Der sielen spyse doch, de deucht niet om verschoonen,
Is als ick heb gheseyt, daer boven noch te croonen.
Dus steld' ick my gherust doen my de tydingh quam
Van mijn gebleven schip, ick dacht God gaf God *nam*,
Al ist dat ick als nu het tijtlick heb verloren,
Wat heb ick hier gebrocht? naect ben ic doch geboren
Ben noch de rijckste man die hier op aerden leeft,
Zoo lang de Heer my vrijt en ons ghesontheyt gheeft.
Int sweet zijns aenschijns moet de man doch alle morghen

Aviv

Naer Gods begeeren siet zijn huysghesin besorghen:
Maer holla wat is dit, k'en ben hier niet alleen?

1. Handeling. 3. Verschoning.

Verkeerde meyning. Sondich bedrijf. Goed aert.

Ontset u niet mijn vrient, wy zijn den mensch ghemeen,
Dus bid ick wel verstaen, soo dient u mijn gheselle,
Op dat ghy raken meucht in uwen eersten staet.

Sondich bedrijf.

By my soo vintmen vrient oock al te dicwils baet,
Ick wete goeden raet // om geldeken te cryghen,
En dese conste siet wil ick voor u niet swyghen
Want men gheen broodt voor de vrienden en spaert.

Verkeerde meyninghe.

Volght ghy hem naer so zijt ghy wel bewaert,
Hy is goedt van aert // als men seer wel can mercken,
Hy can zijn broodt winnen sonder veel te wercken
In alle percken // is hy wel bekendt.

Sondich bedrijf.

Wilt ghy dat ick u blyve ontrent
Ghy wort noch verwent // door mijn bedryven
Ick sal u de borsse seer corts weer styven
De ronde schyven // schoon van coleure,
V weer sullen helpen uyt allen ghetreure
Van als hebt ghy keure // neemt ghy my aen.

Verkeerde meyninghe.

Maer siet doch hoe desen blutten blijft staen
Men wilt hem de pap in den monde steken,
En noch en derf hy niet eens spreken,
Wat mach *hem* ghebrecken, hy moet wel wesen dwaes.

Goed aert.

Met sinnen vrienden: och ghy maect te veel geraes

Avijr

Niemant en heb ick noch hier om hulpe gebeden,
Dan God der Heeren Heer, den lieven God der vreden
V meyning is verkeert: dus maeckt ons geen ghekijf.

Sondich bedrijf.

Luy roepen Joncker is den aert van een quaet Wijf,
En stelt u daerom niet als den vervolghen,
Maer wilt my (daer's mijn handt) vryelijck volghen,
Soo en wordt ghy de werelt tot gheenen spot
Men seyt: helpt u selven so helpt u Godt
Men moet sich om't goedt al wat onderwinden.

Goed aert.

Ick wete wel het ghelt en is soo niet te vinden,
Den arbeyt hope ick doch den cost my gheven sal.

Verkeerde meyninghe.

Lieve vrient, voorwaer ghy zijt wel half mal,
Wat batet doch al? Want wordt ghy cranck
Soo moet ghy wel, jae al ist teghen danck
Een ander bidden, oft deerlijck vasten.

Sondich bedrijf.

Daerom by tijts soo moet ghy toe tasten
Sulcx oyt wel pasten // voor een cloeck man
Tis goedt datmen wat stofferen can
Als nu en als dan, jae tot allen stonde.

Verkeerde meyninghe.

Leughen om beters wil en is gheen sonde
Want ghy daer med' u huysghesin behouwen conde.

Sondich bedrijf.

Dats alhier in stadt den rechten vondt:
Want men compt daer door tot grooter eeren.

Verkeerde meyninghe.

Jae die voor eerst niet en can lieghen leeren,
En van bedrieghen keeren // wil zijn ghemoet
Die crijghter selden oft seer spade goet

Sondich bedrijf.

Avijv

Dies wat ghy doch doet volcht my by lijf // na.

Goed aert.

Ick segge u wijct van my ghy sondich bedrijf // dra
d'Ongodlick quaet vermaen heb ick te wel ghehoort,
Ick wil so veel ick mach my stellen alst behoort,
Ghy sult my geensins nu met schatten doch becoren
Tis beter arm van goedt als lijf en siel verloren,
d'Almachtich God en laet den zynen niet in noodt
Daer hy de monden scheidt bestiert hy oock het broot.
Siet Christus selver spreect, de Raven ende Crayen
Die onorschuldich zijn en saeyen noch en mayen,
De Heere voedtse doch: het Leliken opt veldt
Int groene bladt gewaet schoonverwich is ghesteldt
Daer't nochtans niet en spint: hier me wil ic bewysen
Dat u den Vader meer sal cleeden ende spysen,
Zoect eerst het Rijcke Gods en uwen Heer genoecht,
De rest sal t'zyner tijt u worden toeghevoecht,
Hier op soo staen ick vast, tis mijn gheloof oock mede.

Verkeerde meyninghe.

K'en hoorde mijn daegh' noyt vreemder sede
Het ghene den Apostelen is voorgheleydt
Meijndt hy het zy hem mede toegheseydt
Gaet u slechts daer ledich neder stellen
En siet dan hoe u de spyse sal quellen
Al is u gheloove noch eens soo sterck.

Goed aert.

God wil wel dat wy hem aenroepen voor ons wert,
Maer niet dat wy daerom hier sullen ledich leven
Neen, neen, hy heeft ons siet de middelen ghegheven,
Doch wel soo seghent hy den arbeydt oft het landt,
Der gener die zijn Rijck houdt voor den besten pandt,
Dit is het gheen ick seg, dit is recht mijn ghevoelen.

Sondich bedrijf.

Dien moet ducht ick die sal u wel verkoelen

Aviijr

Adieu heerschap, adieu.

Verkeerde meyninghe.

Als wy weer comen ist op een nieu.

1. Handeling.

4. Verschoning.

Goed aert. Ootmoet.

Daer gaen zy heenen nu die't hier in roeren setten,
En menich man om goet te doen altijd beletten
Maer hier een ander siet die my veel bet behaecht:
Wel Ootmoet waer nae toe, wien soect ghy hier doch Maecht?
Wat weent ghy weder aen, waer toe dees natte doecken?

Ootmoet.

Mijn Heere waerde Man u com ick leyder soecken
D'een ong'luck t'uwen huys eylaes op d'ander coomt

Goed aert.

De waerheyt segt recht uyt, wat ist? u niet en schroomt:
Mijn huys vrou is die cranck dat ghy dus zijt beladen?

Ootmoet.

O lieve waerde Heer ghy hebbet rechts gheraden,
En uwen sone med' alreede leyt en sterft.

Goed aert.

Loopt ghy stracx weder thuys al eermen u bederft
Wilt v gebedt met haer tot God den Heere dwingen,
Ick sal de Medecijn en Meester mede bringhen.

1. Handeling.

5. Verschoning.

Goed aert.

Ten treft ons laes als nu alleene niet aent goet,
Maer wel aen meerder pandt, het treft ons tot aen't bloet,
Ach most mijn goede vrou int smertlick lyden vallen
Dat jeuchdich bloemken med', een kint so soet int kallen
Wat hebt ghy voor met ons o Heer? ic ben te swack.

Aviijv

Neemt van my soo't can zijn, dit veel te swaren pack,
Toont Heere dat het u licht valt het geen wy wenschen,
Daer't gans onmog'lijck schijnt voor d'oogen van de menschen.
Verlost 'tbedruckte hert, O Heer uyt dit benouwen,
Alwetent God op u alleen staet mijn betrouwen.

Daer voel ick nu dat ghy den adem my verpoost,
O Heer ghy mijn waerde vrou wech nemen t'deser stede,
Wilt ghy mijn lieflick kindt: Wilt ghy my selven mede
De reste van mijn goedt, ick offret al te samen
Heer uwen heyl'gen wil gheschied' in alles, Amen.

2. Handeling.

1. Wtcomen.

Sondich bedrijf. Verkeerde meyning.

Ist nu niet wel ghemaect?

verkeerde meyningh.

Ist nu niet wel versint?
Hy is in de Pest gheraect.

Sondich bedrijf.

Ist nu niet wel ghemaect?
De vrouwe de smerte smaect.

verkeerde meyningh.

Al deur isset lieve kint.

Sondich bedrijf.

Ist nu niet wel ghemaect?

Verkeerde meyningh.

Ist nu niet wel versint?
Siet wat sulck wint // die God alleen vertrouwen

Sondich bedrijf.

Oft het hem nu niet en sal berouwen
Dat hy niet wilde schouwen // zijns vrienden Pest-huys?

verkeerde meyningh.

Bir

Ba, die vrouwe en achte niet een cruys,
Des vuyrs ghedruys // en quade roken.

Sondich bedrijf.

En nu soo salmen selvers Genevren stoken
Oft Reynvaert ghebroken // 'tbetrouwen is ghedaen.

Verkeerde meyninghe.

Nu salmen den Pestmeesters loopen aen
Op God te staen, dat Liedeken uyt // is.

Sondich bedrijf.

Men roept nu om salve, om drancken, en cruyt // wis
Maec niet een duyt // is // daer voor handen // schier

Verkeerde meyninghe.

Ja ick moetet seggen tot des mans schanden // hier
Sijn schoone panden // fier // moeten daer vlieghen.

Sondich bedrijf.

Ja hy wilde God door zijn heylicheyt bedrieghen,
Maer hy en mocht niet lieghen // in der noot
En nu soo heeft hy ghebreck van broot
Tot armoede groot hy nu sal gheraken.

Verkeerde meyninghe.

Wacht dat zijn vrienden zijn huys nu naken
Oft by hem waken // ghelijck hy ghedaen heeft.

Sondich bedrijf.

Neen daer niet en is men selden wat gheeft,
Maer die in rijckdom leeft // crijcht meer ghegheven
Soo langhe de mensch in voorspoet mach sweven
Vind' hy daer beneven // veel vrienden me,
Maer hout by hem 'tgheluck gheen ste,
Adieu den vre // men wilt hem niet kennen.

Verkeerde meyninghe.

Dan mach hy sien zijn vraghen alleen te mennen,
Wilt hy niet hennen // soo blijft hy inden dreck.

Sondich bedrijf.

Daerom is mijn segghen de man is wel geck.

Biv

Die niet een weynich in voorraedt en greyselt
En of hy dan somtijts een leugenken veyselt
Daer toe wat bedriecht als hy ghelt cryghen can,
O dats een cloeck en verstandich man
Want hy haest wan // soo veel goets te samen.

Verkeerde meyninghe.

Waer't dat ter veel dit ter herten namen
Sy en hoefden hun niet te schamen als dees moeten doen.

Sondich bedrijf.

Nicht ic en wilde niet mynen voet staec in zynen schoen
K'en waer niet soo koen // om yemants aen te spreken.

Verkeerde meyningh.

Siet neve daer comt hy aen ghestreken
Een weynich gheweken // op een zyde maet.

Sondich bedrijf.

Der Schriftueren troost siet met hem gaet
Het is al quaet // wat wy bedryven.

Verkeerde meyningh.

Daerom laet ons hier niet blyven
Ten sou niet beclyven // tis verloren gheblaft.

2. Handeling.

2. Wtcomen.

Goed aert. Schriftueren troost.

De Heer der Heeren heeft my rechtelijke gestraft,
Maer wee den genen die wil met den schepper kyven,
Den leem can die sich selfs tot eenen pot wel styven?
Den backer spreken aen wat wilt ghy van my maken,
Sal ick tot elck eens spot uyt uwen handen raken?
Wee hem die segghen sal, O Vader waerom doch,
Ghy my gewonnen hebt? daer neven Moeder och,
Hadt ghy my niet gebaert, dit is te deser stonde
O my katyvich mensch, gegaen uyt mynen monde,
Doen my mijn kint ontviel, hoe mach doch dit bestaen
Hier over ben ick laes al veel te seer belaeen.

Schriftueren troost.

Bijr

De mensch can sevenmael tot quaedt doen sich begheven
Op eenen dach, en 'tsal so dickwils zijn vergheven
So hy zijn schult bekent: daerom weest wel ghemoet,
Keert wederom tot God, maeckt dat ghy boete doet,
Door Jesum Christum sal u Gods genaed' verquicken
Die roepend' is, comt hier wilt u tot mywaerts schicken
Ghy die beladen zijt, neemt op mijn jock, en leert
Dat ick sachtmoedich ben, u herte daer toe keert,
Soo sult ghy dan u ziel in goede ruste vinden.

Goed aert.

Dit wil ick my, mijn troost, wel dickwils onderwinden,
Maer 'tvlees is veel te swac, de menscheyt is te cranck
So dat het daer door dick roept tegens gheestes danck
Waerom en wilt gy Heer noch mijn ellend' niet stakeni?
Ghy druckt my veel te hart,

Schrijueren troost.

Daerom wilt naerstich waken,
Dat Ootmoet by u blijf, zijt vuyrich int ghebedt
Op dat den Satan u tot gheender tijdt en let.
Dit zy u noch tot troost, dit neemt noch t'uwert baten,
Dat als de mensche schijnt gans vanden Heer verlaten.
Soo dat schier yder man sich ghevet van zijn zy
So is Gods goetheyt doch hem 'taldernaeste by.
En heeft hy Isac niet verlost int meest benouwen,
Tot s'Vaders troost, als 'tsweert gereedt was om te houwen?
Heeft hy zijn goetheyt groot in d'alderswaerst ellendt
Tot d'Israliten niet genadichlijck gewendt?
Deed' hy na Moses Roe de stuere Zee niet hooren
Pharonem met zijn volck daer inne me versmooren?
Hy heeft in de Woestijn in haer benautheyt groot
So menich hondert mensch verlost uyt s'hongers noot

Bijv

Want als men gansch gheen spijs nu meer en wist te halen,
Soo liet hy Manna soet van boven neder dalen.
Als elck een om den dranck seer dorstich luyde riep,
Het water uit de Rotzs seer overvloedich liep.
Daerom gebreect u yet verwacht Gods milde gaven
In dierte can hy u noch evenwel oock laven
Ghelijck tot Zarpath hy Heliam heeft ghedaen
Die hy aldaer beval by een Weeuw' in te gaen
Die niet veel Meels en had en weynich Olijs mede
D'welck Gods almoghentheynt also vermeerden dede,
Dat al hoe wel sy staech om eten daer van nam,
Ten wert niet minder, *want* daer weer so veel toe *quam*.
Dees selue Weeuw' bedruckt om haren soon gestorven
Heeft 'tkindt door Gods ghenaed' het leven weer verworven.
Daerom so staet het al in Gods almachtich handt:
By hem soeckt troost alleen, neycht t'hemwaerts u verstandt.
En oft hy u noch meer wil straffen oft castyden
Verdraeght geduldichlijck wilt ghy de ziel bevryden:
Gy waert wel een arm mensch, waer u niet toegeseyt
Een ander wooningh' schoon, den goeden toebereydt
Als dees leenhuysen slecht int drucklick d'al der tranen:
Want vol onrusten doch een mensch na Jobs vermanen
Leeft eenen corten tijt, alst bloemken van ghestalt
d'welc haestichlijcken groeyt en stracx ooc weder valt
En oft de mensche schoon en werd' in zijn ghewesten
Gansch niet besocht met Krijgh, met Dieren tijdt, of Pesten,
Altijt so varen wy noch derwaerts als een storm,
Wy zijn als eenen slaep, en als een gras van form:
Jae als een schaduw' med': en 'tcost'lijckst' van ons leven

Bijr

En can ons niet als moeyt' en grooten arbeyt geven.
Dies wel den genen die zijn wooningh onder't scherm
Des alderhoochsten heeft, wijt buyten al't ghekerm,
En sich alsoo by hem met een oprecht betrouwen
Vast onder 'tlommer van zijn schaduwe blijft houwen
Tot dat hy uyt dit dal int eeuwich word' gheset.
In sulcke wooningh' doch gheen teghenspoedt en let:
Maer daer is eenen troost en seghen die de herten
Verquickende bevrijdt voor tydelijcke smerten
Grijpt dan oock weder moet, bidt stadich *ende* waect
Op dat ghy med' dien troost en sulcken segen smaect
Daer comt u Maerte weer, met haer stelt u te beden.

Goed aert.

Ick danck u van't vermaen, ick ben nu bet te vreden.

2. Handeling.

3. Wtcomen.

Goed aert. Ootmoet.

Segt my doch lieve Maecht hoe ist nu t'huys gesteldt?

Ootmoet.

De koorts ons vrouwe noch geduerichlijcken quelt
Beneven 'tgroot gheswil seer vuyrichlijck ontsteken.

Goed aert.

Nu laet ons dan 'tgebedt tot God te samen spreken.

Ootmoet.

Ghy straft rechtvaerdichlijck O Heere als ghy slaet
Want ghy rechtveerdich zijt, wy ongerechtich quaet
Nu ghy ons dan castijdt soo hebben wy ghesondicht,
Meer als wel 'tselve can oft wesen mach vercondicht:
Gheeft nu almoghent God dewijl ghy ons beproeft
Dat *ons* de siel mach zijn (doch voor sich selfs bedroeft)
En niet voor't lichaem cranck, dat sy med sy beladen
Niet om te straffen swaer, maer wel om ons misdaden

Bijv

Dat zy bedroeft zy Heer om dat de sond' haer quelt
Ick seg bedroeft, bedruet: maer geensins doch ontstelt
Maer wel op u genaed', met een seer vast betrouwen
En uwe goetheyt Heer soo laetse vastlijck bouwen,
Ghy straft ons wel wat hart, ghy slaet, en ghy castijt
Maer cont ons oock te hulp wel comen 'tzyner tijt.
Ghy naemt de menscheyt aen door u groot medelyden,
Om alle menschen soo van Hel en Doodt te vryden.
Derhalven stellen wy ons in u doen gherust?
Maer laet den toren oock eens wesen uytgheblust
Doch dit seyt 'tswacke vleesch d'welck sich wel hoort te schamen
Heer 'tstaet in uwe macht, 'tgheschiede naer betamen.

2. Handeling.

4. Verschoning.

Verkeerde meyningh.

Tis al van 'tselve daer sit hy weer en bidt,
Wel lieve Magger hoe verstaen ick dit
Hoe meucht ghy doch soo verde verdwalen
Ghy sout veel beter noch een Doctoer halen
Die u Wijf hulp dewijl zy leyt en sterft,
Want dien ghy bidt u preutlen niet bederft,
Ghy'n hoeft u gansch op hem niet te verlaten
Men can licht mercken dat hy u moet haten,
Dewijl hy u soo onghenadich straft,
En als een Richter selfs alsulcke roede schaft,
Die onverdrachlick is vol weedoms ende smerten.

Goed aert.

Wanneer een Vader doch zijn kindt lief heeft van herten,
Castijt hy't menichmael, en hout het so in tucht.

Verkeerde meyninghe.

Ick ben nochtans voor u al veel te seer beducht
Mits ghy niet beter op't naturelijck en achtet

Biijr

Meynt gy dat sulc groot Heer om u te hooren wachtet?
Hy geeft het cruyt van cracht, hy geeft den medicijn,
Die ghy sult spreken aen tot lichting van u pijn
Dat can u helpen Man: so veel aengaet de reste
Dat God tot straffe sent 'tvergift van dese Peste
Die meyning is niet goet: want sulcx hier over al,
Alleenlijck maer ghebeurt by d'ongh'luck oft gheval,
Naer een ghesonde locht gemeynlijck sietmen volghen
Dat Son, Maen ende Ster zijn op den mensch verbolghen,
Waer van d'invloeying 'tgoet oft wel het quade geeft
Na datter een Planeet met d'een oft d'ander sweeft
De loop des Hemels can also de Pest verwecken.

Goed aert.

Verkeerde meyning wech, gy meucht vry wel vertrecken,
Ick wete wel de Heer zijn middelen ghebruyckt
Maer dat de minste saeck haer zynen wil ontduyckt
So dat hy't alles niet en menet met voorwete
En staen ick u niet toe, hoe wel men tself afmete
Schriftuere leert ons doch dat d'alderminste ding
Hoe slecht oock van gestalt hoe cleyn oft hoe ghering
Van Godes handen wordt gestuert tot allen daghen,
Soo dat hy over tVee oock selfs wil sorge draghen
Dwelck onvernuftich is als David ons verclaert
Hoe veel te meer oock God den mensche dan bewaert
Ja Christus selver spreeckt en sietmen niet met hoopen
Om eenen penning twee seer cleyne muskens coopen
Van dees nochtans niet een van boven valt int velde
Sonder gantsch s'Vaders wil, en oock so zijn geteldt
De haren uwes hoofts daerom en wilt niet vreesen,
Ghy zijt al meer als veel sulck muskens oft meesen
Daerom ben ick gerust, k'en mach niet langer staen.

2. Handeling.

5. Verschoning.

verkeerde meyning.

Als men niet meer en weet soo moetmen altijd gaen
Dan maecktmen sich ter baen, en aen't wech wijcken,
Com icker noch by ick sal hem soo doorstrijcken
Als een blutt en doen kijcken // hoe wel hy my niet acht.
Nu mijn ghesel daer binnen oock naer my wacht,
Dies loop ick al mijn macht // al tijdts ghenoech versleten,
Ick waer veel liever ny by Wijn en Bier gheseten.

3. Handeling.

1. Verschoning.

Verkeerde meyning. Sondich bedrijf.

Hoe streeck hy my weer deur,

Sondich bedrijf.

Hoe conde hy't segghen.
Hy en acht ons niet een leur.

verkeerde meyning.

Hoe streeck hy my weer deur

Sondich bedrijf.

Ghy en stondt my niet lang veur
Hy condet al weerlegghen.

Verkeerde meyninge.

Hoe streeck hy my weer deur.

Sondich bedrijf.

Hoe conde hy't segghen,
By hem te dregghen, daer is niet te vanghen
Wat willen wy aen hem de sinnen hanghen
Laet ons Wolfaerdt pranghen // daer hebben wy macht // aen.

verkeerde meyning.

Ick sach hem te hans met sulcken pracht // gaen,

En wel bedacht // staen // met den ruycker voor den neus

Sondich bedrijf.

Een reuckbol oft wat Asijns is nu de leus
Ick wensch heur de dreus // die't anders maken // man
De Pest sulcx bruyckend' u niet ghenaken // can
Wie wil doch staken // dan // alsulcke Medecyne.

Verkeerde meyning.

Daer sy verlost uyt sulcke pyne
Van't fenynich vuyr ende haestich sterven.

Sondich bedrijf.

De locht en can alsulck een niet bederven
Al gaet hy menich werven // achter de stadt

Verkeerde meyninge.

Ja al waer dat hy al diep in sonden sat,
Wat acht ick dat // hy sal seer wel varen
Soo lang als hy gheen cost en wil sparen
Tot versterck des herten, diemen noemt preservatieven

Sondich bedrijf.

Men sal daer van u seer wel gherieven,
Naer u believen // by d'Aptekers gaet.

Verkeerde meyninghe.

Dan meucht ghy sonder schroom wel gaen op straet
Int hovaerdich gewaet // ook in u deur // staen

Sondich bedrijf.

Maer ghy en meucht by lijf in gheen ghetreur // gaen
Daer is groote keur // aen // want siet de crancken
Souden u remedien door hare stancken
Wel haest doen wancken // daerom raed' ick voor best
Wilt ghy u hoeden voor de felle Pest
Int eerst of lest // besoeckt oock u vrint // niet.

Verkeerde meyninge.

Besoecken? ick hem liever onbemint // liet
Ja alwaer't u kindt // siet // wilter van vlieden.

Sondich bedrijf.

Al roepen u somtijts eenighe lieden,
Segt dat wy't u rieden // blijfter doch van,

Verkeerde meyning.

Wie soude u doch bewaren ghy waert een doot man
Wat baette u dan veel ghelts met hoopen

Sondich bedrijf.

Ick soude u liever raden te loopen,
Daer de locht seer soet en niet fenynich // is,

Verkeerde meyning.

Dat waer wel best hoe wel het pynich // is,
Het huys te laten om een ander te soecken.

Sondich bedrijf.

Men can soo wel in andere hoecken
Eten, drincken, en vrolijck wesen mede
Als men wel doen mach alhier ter stede,
Dies gaet slechts in vrede // sonder veel gheraes.

verkeerde meyning.

Neefken hier comt hy den edelen baes,
Siet hoe hoovaerdich can hy noch treden.

3. Handeling.

2. Verschoning.

Wolfs aert. 'Thert vol vreesen.

Tis t'onsent noch al goedt, dus ben ick wel te vreden
Ten sterft als noch ontrent mijn huysingen oock niet,
Hoe wel men hier en daer veel sieck en sterven siet
Doch ick gebruycke raet, de siecken oock ick schouwe
Want ic van sulc besoec voorwaer niet veel en houwe
Het suchten is de spijs die m'op de tafel set,
De warme tranen me den dranck van sulck banquet
De sieckte selfs is 'tgheen daer zy ons me betalen
Ick wille mynen buyck vol Wijns veel liever halen
Al waermen niet en treurt, al waermen danst en springt
Al waermen vrolijck is en lustichlijcken singt
Daer in voorwaer so is al veel te grooten keure

Bvir

'Thert vol vreesen.

Holla mijn Heere, staet, ghy raect hier voor de deure
Van Goed aert wiens vrou cranck van de Pest leyt.

Wolfs aert.

Ist waer? hoe comt dat ghy so lange daer me beyt?
Ghy doet my voorwaer met angst en schricke beven.

'Thert vol vreesen.

Neemt uwen Reuckbol, stracx den neus daer med' ghewreven.
Soo word' u herte weer en 'tlichaem me verquickt.

Wolfs aert.

Ghy hadt my daer 'tghemoet te seer verschrickt,
Laet ons liever sonder beyden by tyde,
Van hier wijckende gaen op d'ander zyde,
Tis best datmen myde // alsulcke plaghen.

'Thert vol vreesen.

Al waerder yemants cranck van mijn beste magen,
K'en soud' hem selfs niet comen soo naer,
Ick hebbe om sterven al veel te grooten vaer,
Jae wensche dat ick waer al wijt van hier gheseten.

Wolfs aert.

So langhe als wy noch wel moghen eten,
Ende dat het ontrent onsent niet en is besmet
Soo dunckt my dat ons gantschlijck niet en let,
Na Doctoren Wet willen wy leven
Wy sullen het buycxken zijn becomste gheven
En houden de aderkens altijdt even vol.
Soo datter gansch niet en sal wesen hol
Daer haer de Pest sou connen versteken:

'Thert vol vreesen.

Y daer hoor ick een man na mijn herte spreken
Maer willen wy niet by tijts vande straet?

Wolfs aert.

My dunckt het is wel den alderbesten raet,

Gaet ghy voor en laet den cost bereyden.

'Thert vol vreesen.

Wel Meester.

3. Handeling.

3. Verschoning.

Verkeerde meyning. Sondich bedrijf. Wolfs aert.

Verkeerde meyning.

Wat dunckt u willen wy voor 'tscheyden
Oft het hem greyden // eens spreken Cosijn.

Sondich bedrijf.

Ja Nicht vat aen het dunckt my fijn
Wy moeten hem doch te met wat styven

Verkeerde meyning.

Goeden morghen Wolfs aert, vreucht moet by u blyven
Hoe ist omtrent uwent doch al ghesteldt?

Sondich bedrijf.

En wortmen daer noch met de Pest niet ghequelt?
Ons dat vertelt // want wy daer nae haken.

Wolfs aert.

O vrienden willecom, hoe staen V. L. saken?
Het is by ons noch al goelijck voor wint.

Verkeerde meyning.

En wy noch wel te pas.

Sondich bedrijf.

Ja wel ghesint // om niet te vasten

Wolfs aert.

Wilt ghy my met de potie vergasten
T'waer dat my pasten // ghelijck ghy mercken sult.

Verkeerde meyning.

Gheen beter dinck dan datmen nu wel smult,
Het buycxken vult voor de snoode Pesten,

Sondich bedrijf.

Soo en vinden sy int lichaem gheen nesten,

Bvijn

In ander ghewesten // sy dan vervlieghe.

Verkeerde meyning.

Ja men sou de duyvel soo wel bedrieghen
En in slaep wieghen // wy nement aen.

Sondich bedrijf.

Voor mijn deel alleen, ick dronck wel een vaen
Al waert oock van de beste rijnsche Wynen

Wolfs aert.

Ghy'n zijt soo heylich niet als ghy wilt schynen,
Men sal u schaffen, hebt doch wat ghedult,
Maer wat dunckt u, isset onser sonden schult
Dat dees siecten dus fellijcken meeren?

Verkeerde meyning.

Ke laet sulcx uyt u ghedachten keeren.
Wie mach u dit leeren, dats een bot verstandt
Ghy siet doch dat sy goede en quade vermant,
Der Pesten brant // zijn fenynighe stralen
Die uyt des Hemels vloeyingen dalen
Bevattende 'tgheen zy crijcht in hare macht,
Daerom zijn sy als voor wel bedacht
Die gheen ledighe plaetse daer voor en laten.

Sondich bedrijf.

Latet de neuswyse vry wat schryven en praten
Sy'n mach niet vaten // daer wy gheen plaets en heeft.

Verkeerde meyning.

Als ghy slechts u lichaem sterck 'tvoetsel gheeft
Preservatijflijck leeft // sy sal u niet letten,
Mynen hals wil ick daer voor te pande setten,
Want de saeck gaet vast ick houdet voor ghewis.

Sondich bedrijf.

Daerom sietmen dat sy meest inden huypot is
Dats by d'arm volck niet hebbende ten besten.

Wolfs aert.

So willen wy ons dan blyven vet mesten,

Bvijn

En vullen alle onse darmen ter deegh

Sondich bedrijf.

Jae datter niet een plaetsken en blyve leegh
Al loopet inden bol ten can niet schaden.

Verkeerde meyning.

Ghy en hoeft voor gheen Peste te zijn beladen
Als ghy alsulcke raden // wilt nemen te baet.

Wolfs aert.

hier is mijnen knecht, ick dencke het salaet
Is reedt ghemaect, wy moghen vry beginnen.

3. Handeling.

4. Verschoning.

Thert vol vreesen. Wolfs aert.

Mijn Heere alst u belieft, so comt nu binnen,
Den cost is gereet, de maeltijdt is bereyt.

Sondich bedrijf.

Dat hoor ick geiren

Verkeerde meyning.

Tis 'tgheene dat my greyt
Gheen vreucht en mach ons deiren.

Sondich bedrijf.

Dat hoor ick geiren.

Verkeerde meyninge.

K'en sal my niet weiren
Al ist dat ghy my binnen leyt

Sondich bedrijf.

Dat hoor ick geiren
Tis 'tgheene dat my greyt.

Wolfs aert.

Volcht vrienden, volcht, ghy weet hoe't is gheseyt,
Dus meucht ghy stoutelijck wel binnen comen.

3. Handeling.

5. Verschoning.

Thert vol vreesen.

Bviijr

Mijn hert is seer benaut, tgepeysen doet my schromen
Als ick op Buerman denck die stracx gestorven // is,
Mijn eten my vergaet, den appetijt bedorven // is
Want alsment segghen sal altijd was hy by't bier,
Soo dat hy nau en was een ure nuchtren schier
Maer staegh en deed hy niet als zynen pensack laden
En even wel cost hem de felle Peste schaden
Teghens het segghen van Verkeerde meyning stout
Die mynen Meester nu in sulck ghedencken hout
Jae gaet weer op een nieu met hem noch vrolijk brassen
Maer wist hy't so worp hy zijn spillen al in d'asschen.
Nu ick moet binnen gaen, doch angstich vrees ic seer
Dat het noch worden sal om sterven onsen keer.

4. handeling.

1. verschoning.

Sondich bedrijf. Verkeerde meyninghe.

Wat salder nu om // gaen?
Hy sal ons bekyven.

Verkeerde meyning.

Hy en sal niet stom // staen.

Sondich bedrijf.

Wat salder nu om // gaen?

Verkeerde meyninghe.

Doe wy den mom // aen
Op dat wy beclyven.

Sondich bedrijf.

Wat salder nu om // gaen?
Hy sal ons bekyven.

Verkeerde meyning.

Ghy sult voor sondich vernuftich schryven
Voor verkeerde gheleerde ick setten // sal
Ghy sult sien hy daer niet op letten // sal
Soo moghen wy vrylijck weer met hem woonen.

Sondich bedrijf.

Bviiijv

Ja hy sal ons tot in den Hemel croonen
Meer eers bethoonen // als hy te voren de.

Verkeerde meyning.

Wy gaen voort aen nu altijdt me
Ja buytens ste // hy can ons niet ontbeeren.

Sondich bedrijf.

Na gheleerde meyningh staet al zijn begheeren,
Hy salder om verteeren // wie weet wat goet.

verkeerde meyning.

En vernuftich bedrijf hy voor al hebben moet
Tis al voorspoet // wat wy ter handen trecken.

Sondich bedrijf.

Nichtken hy en sal met ons dan boerden noch gecken
Maer wel anders becken // het sal wel zijn.

verkeerde meyning.

Tsa Maert comt hier schenckt de Meesters Wijn
Is dat niet fijn // en lustich om hooren?

Sondich bedrijf.

Hy en sal hem voortaan op ons niet stooren
Noch ons voor dooren // meer houwen // man.

Sondich bedrijf.

Op ons meer dan op God sal hy ooc bouwen // dan
Maer wat ick schouwen // can // zijn deur daer open gaet,
Ons ras hercleedt, gaen wy na binnen maet.

4. Handeling.

2. Verschoning.

Onverduldicheyt.

Wee ons ellendich huys, wat sullen wy beginnen
Dat en can ick als nu bedencken noch versinnen.
O wee vermaledyde end onsalige nacht
Die ons dees siecte nu hier heeft in huys ghebracht,
O seer vuyrige locht, o Fenynighe winden
Wilt ghy ons soo te saem bederven en verslinden?

Wat grooter lyden och, wat droeve sware smert
Benautheyt overgroot, van weedom berst mijn hert
Waer is nu met een vlucht alle onse vreucht vervaren?

4. Handeling.

3 Verschoning.

'Thert vol vreesen. Onverduldicheyt.

Heb ick dat niet gedacht, de Heer wil my bewaren
Ick moet verharen // 'tisser al bekaeyt
My dunckt dat de Moeder haer kindren paeyt
En de krenckte haer meer schaeyt // so ick can mercken
Als den ghenen die zy soeckt te stercken
Dies moet ick wech al ist toch teghens danck.

Onverduldicheyt.

Hou Hert vol vreesen, waer leyt den ganck
Nu dat u volck is cranck // wilt ghy't ontloopen?

'Thert vol vreesen.

Ick vrees dat ickt mede soude becoopen,
Men sal my niet knoopen // ick moeder van.

Onverduldicheyt.

Ten minsten segt ons eens den Adieu dan,
Spreeckt u Meester an // eer ghy u geeft te reysen

'Thert vol vreesen.

Ick heb al wat anders in mijn ghepeysen,
Hy'n sal niet deysen // nu de vrou de Pest // heeft
Tot hy mede cranck in den nest // sweeft,
Mijn hert in sulck ghewest // beest // k'en blijf hier niet Maecht,
En ist dat de Meester u naer my vraecht,
Segt ick was vertsaecht // Adieu ick moet verlanden:

Onverduldicheyt.

Fy, fy u voor sulcke groote schanden
Na de helsche Randen // met sulcken knecht.
Nu ick en verlate mijn volck niet soo slecht,
Ten is niet recht // ick wille by haer waken,

Maer laes wat sullen wy beginnen ofte maken
Voor alle saken // moet ick een Doctoer halen
Hier op en mach ick niet als verduldich dralen
Ghelt om te betalen heeft mijn Meester inde kas.
Siet hier comter nu wel twee recht te pas
Immers so mijn dunckt aen haer manierlijck wesen.

4. Handeling.

4. Wtcomen.

Verkeerde meyning. Sondich bedrijf. Onverduldich.

Sondich bedrijf.

Wy hebben daer immer dien crancken ghenesen
Sy hebben ons ghepresen,

Verkeerde meyning.

En oock wel gheloont.

Sondich bedrijf.

Goy Meesters zijn oock wel waerdich ghecroont
De schyven thoont // hoe veel hebt ghy ontfanghen?

Verkeerde meyning.

De helft hier van ontbeyt sal ick frater langhen,
Speelt niet den bangen, want *recht moet recht zijn.*

Onverduldicheyt.

Ick moetse groeten, dit wachten doet mijn pijn.
Goeden dach ghy Meesters ofte wyse Heeren
Ick denck dat ick my recht t'uwerts sal keeren
Ghy zijt doch Medicijns als ick wel mercken mach.

Sondich bedrijf.

Goeden dach lieve dochter, goeden dach,
Laet hooren u gewach // ghy zijt te pas ghecomen,

Verkeerde meyninge.

Voor geenderley sieckte wy ons en schromen
Wy worden aenghenomen // voor Meesters wel bekend
Ick ben de Medicijn die sich tot crancken went
En desen die verbent // de swillingh ende wonden.

Onverduldicheyt.

Cijr

Ghy zijt dan bey seer wel te ty ghevonden
Versuymt geen stonde // maer comt nu stracx met my
Mijn Meester sal wesen van u comst soo bly
Sijn vrou leyt in de ly // de kinders al te samen

Sondich bedrijf.

Maer Frater waert niet van noode eer wy daer quamen
Met dese te ramen // wat s'ons gheven sullen?

Onverdulicheyt.

En sorcht niet, mijn Meester sal u die beurs wel vullen
En vry sult ghy smullen // jae drincken de Wijn:

Verkeerde meyning.

Wy volghen u stracx, het sal wel zijn
V volck uyt de pijn // wy haest sullen helpen.

Onverdulicheyt.

O comt dan stracx den commer ons stelpen
Ick moete voort, k'en can niet langher staen.

Sondich bedrijf.

Siet hier comt den Meester selvers aen
Laet ons eens hooren wat hy sal segghen.

4. Handeling.

5 Verschoning.

Wolfs aert. Sondich bedrijf. Verkeerde meyningh.

Mijn swaer verdriet en is niet t'overlegghen
O wee my arm mensch wat sal ick maken // doch?
Most al mijn volck van dees Pest smaken // och?
Fy verkeerde meyninge en sondich bedrijf quaet,
Nu ben ick begort met u vuyl snoode zaet
In desen armen staet // wat sal ick nu beginnen?
Wil ick voor God de Heer mijn sonden al bekinnen
Sy doen my schier ontsinnen // te groot zijnd' int getal
K'en wete niet voorwaer hoe dat ick't maken sal
Doch moet ick wel voor al aen een goet Meester raken.

Sondich bedrijf.

Cijv

Goede morghen eel Heer, u droefheyt wilt doch staken,
Ghy wordt noch hope ick corts de beternis ghewaer

Verkeerde meyninghe.

Goeden dach goet Heer, en maket niet soo swaer
En hebt gheen vaer // wilt u wat vercloecken.

Wolfs aert.

Mannen wie zijt ghy, dat ghy my comt besoecken?
K'en heb u noyt gekent, segt *van* waer comt gy beyde?

Sondich bedrijf.

Ghy'n wist het niet al waert dat ick't u seyde
Doch mynen naem verbreyde // by alle man,
Ick ben een Meester die veel doen can,
Menich crancke wan // door my zijn leven
Die by veel ander waren doot gheschreven
Groote kuren bedreven // heb ick wijt en sijt
Dies is mynen name voor nu ter tijt,
Sonder eenich verwijt t'vernuftich bedryven.

Verkeerde meyninge.

En ick can der crancken swackheyt seer styven
By Mannen en Wyven // oock in wat staet
Ick geveer al tijdt eenen goeden raet
Ja doe elck baet // het lijf ick reyninghe,
Daerom heet ick Gheleerde meyninghe
Oock heeft u Maget ons aenghenomen.

Wolfs aert.

O lieve vrienden ghy zijt ons wel ghecomen
Gaen wy doch binnen besoecken de banghe
Com Domine Doctor wy makent te langhe.

5. Handeling.

1. Wtcomen.

Sondich bedrijf. Verkeerde meyning.

Sy zijn al om lijf
O Domine Dottoor.

Cijjr

Verkeerde meyning.

Ghy vermoordent Wijf,
O Domine Bottoor.

Sondich bedrijf.

Vwen dranck was te rijf,
Sy zijn al om lijf.

Verkeerde meyninge.

Te sterck u corisijf
Ghy vermoordent Wijf

Sondich bedrijf.

Wat batet ghekijf,
Waer oock den sot // door

Verkeerde meyning.

Door u sondich bedrijf,
Ghy rechten pot // door

Sondich bedrijf.

De rest is om lijf,
O Domine Dottoor

Verkeerde meyning.

Ghy vermoordent Wijf,
O Domme Bottoor.

Sondich bedrijf.

Daer is een schot // voor // ons meesteren heeft een gat,

Verkeerde meyninge.

Ick ben die Hoverdye oock al me sat
En ghy soo ick schat // sulter wel uytscheyden.

Sondich bedrijf.

Het meesteren oyt my soo seer niet en greyden,
Maer doort verbeyden van ghelt so creghe ick lust.

Verkeerde meyning.

Den Tabbert dan uyt en hier van gherust
Ons bedrijf ghesust // al wech de cleeren.

Sondich bedrijf.

Cijv

Tis best dat wy nu wat anders leeren
Men soud' ons niet eeren // om ons moordery.

Verkeerde meyninge.

Onsen Wolfaert is doch al even bly
Hy is nu vry // van vrouw' en kinderen
En noch een Jong man, wat soud' hem hinderen,
Oft hy crijcht wel weder een schoone Jonge vrouw'

Sondich bedrijf.

Ick geloove dat hyse wel begheeren souw'
En dat zynen rouw' // meest inden Mantel hangt.

Verkeerde meyninghe.

Ick wete dat hy soo seere verlangt.
Dat dese sterfte eens mocht ophouwen.

Sondich bedrijf.

Hy is huyden morghen seer vroeck in trouwen
Om de Pest te schouwen // te schepe ghegaen,
Ghelijck wy't selve doch hebben verstaen.

Verkeerde meyning.

Ick hadt hem gheraen, als een van mijn vriden
Nu meynt hy God en sal hem niet vinden
Al by den blinden is hy nu gheschickt.

Sondich bedrijf.

Op u profijt ghy wonderlijck wel mickt:
Want ghy soo veel slickt // als ghy cont verdouwen.

Verkeerde meyning.

En ghy cont me so veel quaets brouwen,
Datmen moet grouwen // oock wie daer aen dacht
Ghy hebt den volcke dees roede ghebracht,
Waer me sy gheslacht // worden in grooten ghetale.

Sondich bedrijf.

Maer ghy bedervet doch al te male,
En maeckt ick haer hale // meer straffen op den hals,
Door u meyning die gans verkeert is en vals,
Wat dient hier veel ghekals // wy doen ons beste.

Ciijr

Verkeerde meyning.

Nu Neef ghesweghen, laet varen de reste,
Het is ghenoech, van hier gheweken,
Want hier comt Ootmoet aenghestreken
Hier meer te spreken dat is ghedaen,
Wy moeten met de loopers uyt de stede gaen.

5. handeling.

2. verschoning.

Ootmoet.

De Heere zy gelooft voor zijn ontfermen groot
Hy heeft ons schier verlost uyt onsen meesten noot
Ons vrouwe weer verquickt tis op de beter zyde,
O heer u goetheyt groot verheucht en maect ons blyde
Daer zy haer gansch en gaer in u hand' had ghesteldt
Om lyden willichlijck der Pesten groot gheweldt
Hebt ghy besloten dan Heer, riep zy menich werven
Dat ick op deser tijdt door Pest sal moeten sterven?
Soo wil ick my daer toe seer garen oock bereyen
Met dies bestond' zy steeds haer sonden te beschreyen
En nu zy mercken mach dat God haer sparen, wil
Vind' ick haer meest alleen en is seer garen // stil,
In haer slaepcamer zy den Heere looft en danckt.

5. Handeling.

3. Verschoning.

Onverdulicheyt. Ootmoet.

O wapen moort wats dit? wat isset voor een cranct?
Het loopt al over hoop, Son, Maen en d'Elementen,
Die't dootlijck wonden steeds in s'menschen lichaem prenten.
O vuyghe stralen quaet, o locht, ontstelde locht
O Hemels die daer stort alsulck fenynich vocht

Ciiijv

Ick mach u wel te recht versaken en vervloecken,
Mits ghy dit weeldrich huys so heftich comt besoecken
En hadden wy alhier noch niet ghenoech ghesucht
Most ghy mijn Meester noch wechnemen inde lucht?
O veel te grooten cruys, wie sou sulcx connen dragen?

Ootmoet.

G'en hoorde waerde lief so deerlijck niet te claghen,
En roepen teghens God en zynen wil soo seer.

Onverdulicheyt.

God, ja wel lieve God, waer is doch onsen Heer?
Die ons behouden sou, de stadt is schier bedorven,
En is vant rijcke volck noch niet ghenoech gestorven?
Heeft dese sterfte groot, niet lang ghenoech gheduert?

Ootmoet.

Ick staen't u vry wel toe, dees Pest is wel besuert,
En 'twaer ooc wel genoech waert *dat* de Heer beliefte
Dat hy ons andersins met neeringh weer gheriefde:
Maer wie sal onsen God doch stellen zyne maet,
Hy weet hoe veel dat ons tot salicheyt bestaet
Oock is hy gheensins geen uytnermer der persoonen,
Dat hy den Rijcken meer sou als den armen schoonen,
Ghy siet dat buytens stadts hy selfs de gheene vindt
Die hy, al vluchten sy, te straffen is ghesindt,
En oft daer teghens wy seer onverduldich vechten
Wat sullen wy daer me mijn waerde lief uytrecten?
Dan dat daer door ons smert, ons weedom en ons pijn
In als verdobbelt sal vermenichvuldicht zijn.
Ghelijck de vogl'en die met stricken zijn ghevanghen,
Hoe zy meer wicklen hoe zy vaster blyven hanghen.
K'en wille niet dat ghy, heeft Paulus selfs gheseet
Van die ontslapen zijn met allen niet en weet
Op dat ghy u soo niet tot droefheydt en soudt gheven
Ghelijck als d'ander die gans in gheen hoop en leven
So wy ghelooven dat Christus is opghestaen

Soo sal hy oock tot hem d'onslapene nemen aen
Dus zijt wat bet ghemoet en stelt u doch gherust.

Onverduldichey.

Wat meynt ghy dat my het 'tSermoen te hooren lust
Neen, neen Lamere neen, ghy'n cont my niet vermaken.

Ootmoet.

Hoe is oock menich mensch so onnut in zijn kaken,
Hoe weynich achten veel op tghene dat God doet
Hoe menich mensche me dees woorden hout voor goet
Ja voor den besten raedt om Pesten te ghenesen,
Haest, lancksaem ende verd' bediedende midts desen,
Dat also haest de lucht vergift is, dat sich dan
Ter vlucht begheven sal opt spoedichste de Man,
Ten andren datmen verd sal vande plaetse wijcken.
Ten derden datmen niet soo haest en sal omkijcken.
S'en achten niet opt geen dat ons schriftuer verteldt,
En David inden Psalm soo clarelijcken meldt,
Ghy'n sult niet vresen Pest die in het duyster swervet
Noch voor gheen sterfte groot die smiddaechs ons bedervet.
Al storven inder ijl thien duysent aen u zy,
Soo zijt ghy evenwel van Pest of siecte vry.
Waer med' dat de Propheet ghenoechsaem gheeft te kennen,
Dat God alleen de Pest can gheven ende wennen
Maer holla dats ons deur: wel doch, wat sie*n* ick nou?
De Heere zy ghelooft, ter goeder uren vrou,
God seggen uwen padt, God seggen uwen ganck.

Magdalena.

Mijn lieve waerde Maecht, van herten u bedanck
De Heere wil u med' voor ongheluck bewaren:
Maer nu dewijl wy hier te samen soo vergaren
Laet ons ghebedt oock zijn ghelijckelijck ghewent
Tot hem die't alles gheeft, die't al can, die't al ment,

En die my weder aen noch langher gont te leven.

Goed aert.

'tGeschie wy moeten hem alleen dees eere geven.

Magdalena.

O Heer der Heeren groot Jehova diet al kan
Die door sijn dierbaer bloet ons 'tleven weder wan
Die so genadichlijck kastijt als ghy wilt straffen
Hoewel de menschen boos daertegen^s noch wel blassen
Geeft dat ick alst betaemt, met ootmoet t'allen stont
Tot uwen lof, end' eer u macht mach maecken kont
Dat ick alwetent God om 'tself oock t'onderwinden
My in de Kercke Gods en Christi late vinden,
Ghelijck hy die soo lang ghequelt was met de gicht
Na dat hy van sijn smert door Jesum was verplicht
Ja gans gesont gemaect terstont ginc na den Tempel
Ons arme sonders al O Heer tot een exempel,
Dat ick u woorden me mach houden in ghedacht
Siet ghy sijt nu ghesondt, voortane doch u wacht
Van sonden, vliedt het quaet, doet 'tgeen ic u gebiede
Op dat u mensche soo niet erghers en gheschiede
Door u: doch Heer die my nu hebt ghesont gemaect
Waer ick wel weder haest in meerder smert geraect
Verlicht dan mijn verstant versterct mijn sinnen Heer
Dat ick niet weder tot 'thooveerdich volck en keer,
D'welck logenachtich is, maer dat ick nu voortae
Naer uwen heyl'gen wil den rechten padt mach gaen.
Schept my dan een reyn hert en oprecht van betrouwen
Dat niemants schaed'lijck zy, maer t'boos doen soect te schouwen
Oock eenen nieuwen gheest, op dat ick al den dach
Als een nieuw' creatuer u Heere prysen mach.
Mijn tong' dan ment o God, en opent myne lippen,
Op datmen niet een woordt en hooe my ontslippen
D'welck niet tot uwer eer en gae recht uyt den mont

Cvir

Men moet u loven doch, o Heere t'aller stont,
Die drie persoonen zijt, doch eenen God te samen,
Die t'alle weten, doen, bestueren ende ramen:
Dies zy der Heeren Heer den eeren eer dan, Amen.

Slotreden.

Goet onderwijs.

Hier hebt ghy nu gesien, gehoord en oock verstaen
Het geene speelsghewijs van ons nu is ghedaen
Wat dunckt u salmen sulcx toe laten oft verbieden.

Menich slechtaert.

Als ick recht spreken sal sulc spelen sticht de lieden
'tVerquict gemoet en sin met vreucht het onderwijst
Dies is alsulc gedacht wel waerdich datment prijst
Doch wort de medicijn soot scijnt hier *gans* versmeten
Ja *gans* bespot soo dat hy niet en schijnt te weten
Datmen in de sieckt' het meest'ren sparen mach

Goet onderwijs.

Soo vele dit aengaet ick make cleyn ghewach
Van Meesters om Gods cracht te meerder te verheffen
En den verdoolden soo te herder aen te treffen
Die op den Medicijn al sijne hope stelt
En sich met Godes doen met allen niet en quel
Doch is de Medicijn daerom niet min te achten
De Crancke *nevens* God moet na *een* Meester trachten
Ervaren in de const: want Godt de cruyden gondt,
Op dat de crancke mens daer door weer wert gesont
Hy wilt dat wy in als gheen mid'len en versuymen
En op des Meesters raet te geender tijt en sluymen,
So hy bethoont als hy den genen die blint was
Int vleck Bethsaida, met middelen genas
Dies bruyckt den Medicijn en midlen om genesen
Maer God moet boven al altijt gepresen wesen:
Want een goet Medicijn is Godes Instrument

Cviii

Menich slechtaert.

Nu wordt hier, soo my dunckt, u reden goet gekent
De meestendeel soot schijnt hier inne hun verheughen.

Goet onderwijs.

Wt levendigher jonst neemt danck'lijck 'tcleyn vermeughen.

Recht moet Recht zijn.

Reviereyn.

Verganckelijcke mensch, wat is u yd'le leven?
Het welcke haest vergaet, als lichten rooc en wint
Hoe lange wilt ghy noch de werelt boos aencleven
Den Satan volgen na, van herten heel verblint,
Een quaden Heer ghy dient, den Mammon gy bemint
Des levens claer fonteyn, u ziele heeft verlaten
Het alderbeste goedt, werdt alderminst versint
T'gemoet is veer van daer, al gaetmen hier af praten
Ter werelt sietmen meest, beminnen groote staten:
Maer wie heeft lief de Heer, en dient hem na zijn woort?
Wie God wil dienen recht, die moet den Mammon haten
Twee Heeren niemandt can, hier dienen naer behoort
Dus wilt u wachten wel, als Satan u becoort
Op dat ghy niet en valt, in zyne loose laghen,
Wie s'werelts rijckdom dient, diens ziele is vermoort.
Hieromme wilt doch niet, den Mammon dus najagen
Om vele sonden groot, sendt God ons sware plagen.

Pest Oorloch, dieren tijdt, die worden nu gesonden
Als plaghen van den Heer, daer mede hy castijdt
Die Eng'len des verderfs, gheheelick zijn ontbonden,
Om dat wy leven meest, in boosheyt haet en nijt
D'een d'ander seer veracht, en vyandtlick bestrijdt.
Elck meest hemselven soeckt, door satans loose cueren,
Seer weynich soecken nu, het alghemeen profijt
Veel coopent alles op, en snacken naer't verdueren,
Den ronden God die wert, geeert tot allen uren,
Den Mammon elc een dient, de winning schijnt seer soet
Maer luttel denct de mensch, om't eeuwighe besueren
Sijn herte weynich lust, t'onsterffelicke goet,
Onachtsaem hy verdrenckt, in zijnder sonden vloet
Des werelts Rijckdom staet, alleen in zijn behaghen,

Cvijv

O arme mensche dom, denckt dat ghy sterven moet:
Wat rijckdom sult ghy dan, in't eynde met u dragen?
Om vele sonden groot, sendt God ons sware plagen.

Veel met den *Rijcken man*, om't rijcke Gods niet *dencken*
Haer schueren die zijn vol, zy leven in wellust
Door gulsicheyt te groot, zy d'eel natuere crencken:
Begeerens heete brandt, wort nimmermeer gheblust,
Het onverdaed'lijck goedt, des werelts rijckdom lust:
In alle dertelheydt, soo werdt den tijt versleten
Hovaerdich, gierich leeft, de mensche ongherust
Te comen soeckt men heel, tot eyghen hooch vermeten
Wanneer de mensche dan, int hooghste is gheseten,
Sent God de snelle doot, die niemants niet en spaert
Hier door de mensche stout, ter neder is ghesmeten
Wat mach hem baten dan, den Mammon veel vergaert
De ziele schade lijdt, en meerder wort beswaert,
De Conscienci sal hem eeuwichlijcken knaghen,
Des silvers roest en gout, des werelts schat vermaert
Sal tot ghetuyghe staen: O wee hem in dien dagen,
Om vele sonden groot, sendt God ons sware plagen.

Prince.

Ghy rijcke Princen weent, bedenckt eens u ellende
Gods dach u comen sal, als eenen valstrick snel
Een yeg'lijck mensche ooc, tot God den Heer hem wende
Hy late af van't quaedt, en make goedt opstel
Voor alle dingen doet, den vromen gheen ghequel,
En wacht u om't geloof, hier yemants om te bringen:
Dees sond' te boven gaet, al d'ander sonden fel
Wanneermen yemants wil, in zijn consenci dwingen.
Men siet dat God de Heer, met plagen gaet omringen,
De Landen die met bloedt, haer hebben oyt besmet,
Den droeven dooden sang, zy treurich moeten singhen

Cviijr

Die onbarmhertich hier, den vromen doen belet,
So datmen door Gods straf, swaer Oorloch siet te met
En Diere tyden oock, de welcke veel beclaghen:
Ja God de Heer heeft noch, zijn scherpe sweert gewet
Dan 'tschijnt wy na geen Pest, noch na geen straffen vraghen,
Om vele sonden groot, sendt God ons sware plagen.

'tGae soo God wil.

binnenkant achterplat

achterplat